

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 350
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — — 1.30

1925 november 12 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 259 szám

5686. Marchesvan 25

A parasztpárt és a kisebbségek

Irta Marton Ernő

Soha nem hallgattuk el a múltban, hogy az összes román politikai pártok között a parasztpárt volt az egyetlen, amely nyíltan és becsületesen hirdette a kisebbségi kérdés megoldásának fontosságát s amelynek kisebbségi programja megfelelt annak a magasabb horizontu koncepciónak, amellyel a modern jogi felfogás ezt a kérdést kezeli. A parasztpártot a múltban sűrűn érték támadások a reakciók részéről azért az emelkedett szellemű és minden sovíniszta elfogultságtól mentes kisebbségi politikáért, ezzel szemben határozott és bensőséges szimpátiát ébresztett a kisebbségi népekben.

A parasztpárt egyik kitűnő vezére, Virgil Madgearu, ma hosszabb nyilatkozatban foglalja közre a kisebbségi kérdéssel és mintegy pragmatikusan szögezi le a párt álláspontját a kisebbség mai politikájával szemben. Ez az álláspont, azt hisszük, nagy csalódást fog kelteni az összes romániai népkisebbségekben. Bár meg vagyunk győződve, hogy ennek a nyilatkozatnak is az őszinte jóindulat volt a rugója, mégis oly téves feltevésekből indul ki, amelyek feltétlenül téves következtetésekhez kell hogy vezessenek. A parasztpárti vezér mindezekelőtt leszögezi, hogy helytelenek, sőt nonszensznek tartja a speciális kisebbségi politika inaugurálását, vagyis elítéli azt, ha valamely nemzetiség egy közös politikai pártba akarja összefogni az ugyanazon népi kisebbséghez tartozókat. Szerinte a kisebbségi polgároknak osztályhelyzetüknek megfelelően kell elhelyezkedniük a különböző politikai pártokban. „A román, szász, magyar, sváb parasztság és munkásság érdekei egyeznek” — mondja Madgearu és ezért egy pártban van a helyük.

A parasztpárti vezér megállapításai egy alapvető tévedésből indulnak ki. Madgearu azt hiszi, hogy a nemzetiségek öncélnak tekintik a kisebbségi politikát és ha nyíltan nem is mondja ki, de titokban feltételezi, hogy bizonyos privilégiumokra is törekcsenek. Ez a feltevés végzetesen hibás meglátása a kisebbségi törekvésnek. Mert alapján véve a kisebbségek valójuk elsősorban azt, hogy a speciális kisebbségi politika csak egy szükséges rossz, amelyet a viszonyok kényszerítenek ránk. A kisebbségeknek volna a legjobb, ha nem kellene kisebbségi politikát csinálniuk, mert ez azt jelentené, hogy jogok és köteleességek tekintetében ténylegesen nincsen különbség többségi és kisebbségi polgárok között. És itt van a probléma Achilles sarka. A kisebbségek nem akarnak privilégiumokat, nem akarnak több jogot, csak egyenlő jogot. Egyenlő jogot az élethez, az érvényesüléshez, a kulturához és a valláshoz. Vagyis a kisebbségek az igazi demokráciára törekcsenek, mert az olyan államban, ahol a tiszta demokrácia uralkodik, automatikusan megszűnik minden kisebbségi kérdés. Ebben az esetben mi volnánk az elsők, akik tiltakoznánk minden nemzetiségi alapon folyó pártpolitikai tömörülés ellen, minthogy a nemzetiség fogalma akkor csakugyan par excellence kulturális differenciálódást jelentene. Már pedig egy olyan államban, ahol teljes nyelvi és tanszabadság van, egy ilyen kulturális differenciálódásnak misem állhat az utjában.

Ennyiben tehát egyetértünk a parasztpárti vezérrel. Igen ám, de hol vagyunk mi még Romániában a demokráciának attól az ideális állapotától, amelyben önmagától szűnik meg minden kisebbségi különállás és a polgárokat csak osztályhelyzetük fogja elválasztani egymástól. „Annál inkább küzdjenek egysorban a demokratikus pártokkal”, vethetné ellen a vi-

tatkozó. De gyakorlatilag ez nem kivihető és mégkevésbé célravezető. A kisebbségeknek olyan speciális és momentán orvoslást igénylő sérelmei vannak, amelyekért egyetlen többségi párt — ha még oly demokratikus is — sem exponálhatja magát kellő energiával. Ezek a pártok ugyanis általános kormányzati elvek megvalósítására törekcsenek, nem pedig speciális sérelmek orvoslására. A kisebbségi sérelmek legtöbbje pedig olyan természetű, amely még az osztályhelyzetbeli sérelmeknél is súlyosabb. Ez ugyanis plusz-sérellem, amelynek orvoslását csak az ugyanazon bajban szenvedő egységes táborra szállhat sikra. Ma a kisebbségi sors azt jelenti, különösen itt Romániában, hogy a kisebbségi polgárokat nap-napután nyírálják meg nemcsak kulturális, de gazdasági, politikai és személyes jogaikban is. Nem igaz az, hogy a magyar paraszt, vagy a zsidó kereskedő helyzete ugyanaz lenne, mint a román paraszté és a

román kereskedőé. A kisebbségi polgárokat még osztályhelyzetükben is több sérellem éri, mint az ugyanolyan osztályhelyzetben lévő többségi polgárokat. Ezért kell a kisebbségi népeknek osztályhelyzetükre való tekintet nélkül közös politikai pártokba tömörülniök, hogy mindenekelőtt a meglévő sérelmi pluszt szüntessék meg.

Ha pedig a parasztpárt amiatt aggódik, hogy a külön kisebbségi tömörülés megrövidítené az általános demokráciáért küzdők frontját, úgy ebben a tekintetben megnyugtathatjuk. A kisebbségi pártoknak mindig a demokrácia oldalán kell állaniuk, ha nem akarják maguk alatt elvágni a fát. Eppen ellenkezőleg, az egységes kisebbségi pártok alakulásával fog megerősödni a demokrácia frontja, mert ha vannak is reakciós elemek a kisebbségek között, úgy ezek nolens volens — kisebbségi mivoltuk diktálta kényszerűségből — kell, hogy harcoljanak a demokráciáért, mert ők is nagyon jól tudják, hogy a kisebbségi lét csak akkor nem lesz jogim a jogfosztásra, ha az államban az igazi szabadság és demokrácia elvei uralkodnak.

Nagy összeesküvés Németországban

(Berlin, november 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A porosz állami rendőrség a napokban nagyszabású összeesküvésnek jött nyomára. Egy Berlin mellett elterülő birtokon letartóztattak husz fiatalembert, akik ott merényletet készítettek elő a kormány ellen. A fiatalemberek valamennyien a Hitler-gárda egyenruháját viselték és szoros összeköttetést tartottak fenn a bajországi szélsőbaloldali pártokkal. A detektívek, akik Berlinből egy század katonasággal együtt automobilon utaztak ki a helyszínre, felkutatták a birtokon lévő épületeket és nagymennyiségű fegyvert, töltényt és kompromittáló iratot foglaltak le. A vizsgálat során kiderült, hogy ez a birtok volt a fészke az egész Hitler-organizációnak és innen akarták megtámadni Berlint. A fiatalembereket erős fedezet alatt Königsbergbe szállították, ahol azonnal megkezdték kihallgatásukat. A sajtó a legnagyobb érdeklődéssel tekint a fejlemények elé és a további nyomozástól szenzációs leleplezéseket vár.

Felfüggesztették az erdélyi városok jövőévi költségvetésének összeállítását

Kolozsvár 85 millió bűdzsével dolgozik

(Cluj Kolozsvár, november 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdély más nagyobb városai példájára Kolozsvár város pénzügyi osztálya már hetekkel ezelőtt megkezdte az 1925—26. évi költségvetésre vonatkozó előmunkálatokat. A feladat meglehetősen nehéz volt, mert a város pénzügyei még soha olyan mostohán nem állottak, mint ma. A kiadások állandó és lényeges emelkedésével szemben a bevételi források erősen mecsappantak. Ott van például a villamosüzem, a vízművek és a vágóhid, amelyek jövedelme alig fedezi a fentartási költségeket. Nincs is olyan város, amely bankkölcsön nélkül tudná ma egyensúlyban tartani a költségvetéseket. Kolozsvár azonban nem bír kölcsönhöz jutni és ezért

az új költségvetés a kiadásokat annyira akarja redukálni, hogy a bevételek teljes fedezetet biztosítsanak,

sőt némi fölösleg is maradjon a pótköltségvetés számára. Tavaly is hétmillió lej bevételi többlet mutatkozott, amelyet főleg utak fentartására és a vízvezetési hálózat kiépítésére fordítottak.

A jövő évi költségvetésben, amely 80—90 millió lej körül mozog, a következő főbb kiadási tételek szerepelnek: tisztviselői fizetések 8 millió, a magyar érából fennmaradt kölcsönök törlesztése 10 millió, vízművek, vágóhid, villanytelep, jéggyár és strandfürdő egy tételben 40 millió. Utak fentartása 5 millió, köz-tisztaság 8 millió, iskolákra 25 millió, kultur-intézmények szubvenciója 2 millió, városi er-dészet 25 millió, közegészségügy 2 millió, közrendészet 2 millió, városi gazdaság 15 millió, sétaterek fentartása 1 millió, szociális segélye-

zés 1 millió, kisebb költségekre 2 millió, összesen 85 millió lej. Ebből az előirányzatból világos, hogy

az idén sem lehet számítani azoknak a mizériáknak a megszüntetésére, amelyek évek óta állandó és súlyos panasz tárgyát képezik Kolozsvár közönségének.

A nyers költségvetéstervezetet a napokban akarták tanácsülésbe vinni. De váratlanul rendelet jött Bukarestből, amelyben a belügyminiszter további intézkedésig felfüggeszti a költségvetés összeállítására vonatkozó munkálatokat. A rendeletnek, amelyet Erdély valamennyi városa megkapott, nincsen indoklása. Beavatott körökben azonban úgy tudják, hogy az új közigazgatási törvény lényeges módosításokat tartalmaz a városok, községek és vármegyék költségvetésének összeállítására vonatkozólag és amíg ezeket a reformokat nem véglegesítik, az új költségvetést nem lehet beállítani. Más verzió szerint a munkálatok felfüggesztése azért történt, mert a kormány a jövő évi költségvetés összeállítását az új községi tanácsokra akarja bízni.

— A budapesti „Az Est” tiltakozik a hasonló című kolozsvári lap megindulása ellen. Budapestről jelentik: Az „Az Est” igazgatósága a mai nap folyamán az itteni román követségnél tiltakozást jelentett be az ellen, hogy Kolozsváron ugyanezzel a címmel, illetve a címbetűknek a budapesti „Az Est”-hez hasonló elhelyezésével lap indulhasson. A lap igazgatósága egyidejűleg közölte, hogy lapfejének eltulajdonítása miatt már eleve óvást jelentett be.

A mozhós harmadik halála

Bécs, november 11.

Ma két éve láttam őt itt Bécsben, amikor épp megérkezett Párisból. Enyhe november végi este volt, tizenegy felé, a Westbahuhof peronján, újságírók, rajzolók, fényképeszek várták a páris-bécsi expresszt, amely stilszerűen, mint egy froclizó film-darabban nem akart megérkezni. A peron alján suttogó-mozgolódó tömeg, a Linder-tisztelők kara, férfiak és a fiatal nők, mintegy százan. Vagy valamivel kevesebben. Amikor közéjük mentem, némi izgalmat s türelmetlenséget éreztem, a nők kezében virág, virág és lampion, a férfiak ugyancsak csukott lampionokkal bibelődtek — szép dolog a népszerűség, gondoltam magamban, mégis csak nagy fiu ez az öröknevetős Linder. Hónapokkal később, hogy a kis Jackie Coogan vizitelt le Bécsbe és még később, hogy a gömböc Patt és a hórihorgas Patachon: a pályaudvar és az utca fekete volt a tisztelők ezreitől, ekkor már tudtam, hogy a megkopott hiru Lindert kissé szegényesen fogadta az osztrák világáros. Ezt különben már azon az estén kellett tudnom.

Jóval tizenegy után befut a gyors, a peron összeszalad, a még mozgó vonat egyik ablakában álmos arc, nini egy régi ismerősöm, szinte barátom, akivel sokszor sokat neveltünk apró bolondságokon. Majdnem szervuszt kiáltok neki, szervusz Maxi, mert ez az én régi kebelbarátom: Max Linder.

Szaladok a vonat után, no igen, a vonat még mindig mozog, de ő már ott áll az ajtóban, lépne lefele az ingtag lépcsőn, nem, valami eszébe jutott, meggondolja a kockázatot. Ahogy így nézem, mintha tévedtem volna, nem régi meghitt barátom ő, egy barna kis francia, bosszus és fáradt, komoly és bosszus, inkább valamelyik lyoni selyemgyár üzletben utazó tisztviselője, mint a jókedv és nevetés egyik multimiliomosa. Hordárt kiált s az uti izgalma ugyanolyan, mint minden más emberé, aki nem az operatőr számára utazik. De a peron hirtelen ráeszmél, hogy ő az, kigyulnak a görögűtzekek s a fényképeszek vakító magnéziumfényei s a lampionok felszőknek a magasba. Ez váratlanul éri. „Un moment!“ mondja meglepetten és visszavonul. Rendbehozza a grimászait. S mire visszatér, már vigyorog, mutatja tuskás bajuszát, nagy vihögős lapátfogait s az orrahegyét felkunkorítja, „Hoch!“ kiáltják a lampionos lelkesedők, újra a sötétbehisit a magnézium s a fotografusok a vonatnak lebegtetik a feketeposztót.

„Pardon!“ mondja Linder s még mielőtt a fotografusok rákattantanak, még egyszer elvonul. Jön vissza, nőt hoz a karján. A felesége. A női tisztelők lampionjai kicsit lejjebbknyulnak, némi morgás és pletykás sugdolózás, brutális fül még a sziszegést is kiérzi. „No ezt otthon hagyhatta volna!“ Mi, talán csunya és öreg ez a Linderné? Sőt! Fiatal és nagyon csinos. Szellemes párisi szépség, épp ezért haragszanak rá az ember női tisztelői.

Egy pillanatra, ahogy a magnézium rálobog és elalszik, elem tűnik az ő igazi arca, fáradt és ideges és keserű. Vibráló szájjal tűri, hogy a lelkesedés éljene ráhulljon. Eljen, éljen, éljen! Ez a Linder egyszer már meghalt, egy-két évvel ezelőtt, — igazán meg akart halni, vagy csak reklámból, a jóisten tudja, tény, hogy ez a halál jóidőre fel támasztotta őt és restaurálta az ő színészi humorát, amit a Comédie Française klasszikus játékmódorából nem tett át a vászonra. De jött Chaplin, ez az ijedt és csampás kis zsidó, aki már a filmgépéből pattant elő s egyenesen a vászonra született és Max Linder meghalt másodsor is. Chaplin és még a kisebbek is, mint Fatty és Herald Lloyd, kövérebb nevetésfürtöket érlelt az Ur szölleiben — senkise készült többet Max Linderről. Erre Maxban megmozdult a tetszhalott s gyorsan kikelt a koporsóból és lejátszott egy igazi mozdarábot. Ránevett egy párisi kislányra Pelers kisasszonyra, magához nevette és szaladt vele a pályaudvarra. Szökés, szerelem, házasság, mézesetek — a világ megint beszélt róla. Egy egészen egyéni és eredeti Linder-darab ez, hosszú és kigázolhatatlan végig kell játszani mindhalálig.

A lampionok megemelkednek: indulás! Max Linder ideges lesz, hátraszagol: mi van a bagázs zsal. Mármint a podgyásszal. S a kulcs, a nagy koffer kulcsa! Biztosra veszem, hogy a nagy koffer kulcsa ott maradt Párisban, most mindjárt szalad

nak vissza a koffer kulcsért, mert nagy mozikomikus ez a Linder, vagy semmi más, egy lyoni vigéc.

De nem. Az asszony arcán mély gödröcske s a gödröcskéből kikacag a kellem. Gyertünk. Az autó megindul, a lampionok a felsőfokon lengenek és lelkesednek, már robot lefelé ez a Linder a Mariahilf felé. A tisztelők kara néz utána, nem akarja binni, hogy elment, nem akar széteszlani. A lampionok még lengenek egyideig, azután...

A lelkesedők eloltják és zsebreteszik a gyertyát és odatolonának a rendezőhöz.

— A gázeit, rendező ur, a napidijunkat kérjük.

Ötvenezer korona lelkesedési napidij jár ki minden „tisztviselőnek“, de itt nincs kassza, majd holnap a pénztárnál.

— Nekünk azt mondták, hogy itt! Nekünk kell a pénz!

— A rendező félrehívja az embereit, a gyűrőt

Elutasították Cuza kártérítési keresetét

(Bukarest, november 11. Az Új Kelet tudósítójától. A legfőbb semmitőszék elutasította Cuza professzornak a közoktatásügyi minisztérium ellen, katedrájától való felfüggesztése miatt indított hárommillió lejes keresetét. Amikor a Semmitőszék ítélete kiszivárgott, a diákok, akik a Semmitőszék tolyósóján várakoztak, kivonultak a Calea Victorieire és tüntettek az ítélet ellen. Rendzavarásra nem került sor.)

A parasztpárt a kisebbségek osztályalapon való megszervezését kívánja

Nonszensznek tartja az egységes kisebbségi politikát

(Bucuresti-Bukarest, november 11. Az Új Kelet tudósítójától.) Madgearu, a parasztpárt egyik markáns vezéregyénisége, a bukaresti sajtó munkatársai előtt, az alábbiakban fejtette ki a parasztpártnak a kisebbségi kérdésben vallott álláspontját:

— Az erdélyi és bánáti parasztpárti szervezeteknek Aradon nemrégiben tartott kongresszusa egy újabb alkalom volt arra, hogy megvitassuk a kisebbségek iránti magatartásunkat és kifejtjük álláspontunkat. A kisebbségi kérdésben kezdtől fogva kifejtettük bátor álláspontunkat, amikor a saintgermaini és a trianoni békeszerződések speciális rendelkezéseinek ratifikálását követeltük. Tettük azt, amiből tudtuk, hogy ezzel magunk ellen hívjuk ki a szélsőséges nacionalisták és támadásait. Mély meggyőződés diktálta ezt a magatartásunkat, mert pártpolitikai taktika szempontjából más képen kellett volna cselekednünk. A rizikó nagy volt, mert fegyvert szolgáltatunk ezzel ellenfeleinknek a kezébe, akik a harcieszközökben nem igen válogatosak.

— Ugy véltük azonban, hogy politikai létjogosultságunk megteremtése, a szociális politika újjászülése arra kényszerít bennünket, hogy mondjunk le taktikai számításunkról és világosan, nyíltan és becsületesen mutassuk ki programunkat.

— Kategórikusan kijelentettük akkor, hogy a háború alatt kiömlött vérnek nem lehetett csak az a szerepe, hogy megváltoztassa a kontinensek térképét és a vér nemcsak azért ömlött, hogy a tegnapi elnyomottakból elnyomók válljanak. Az új elhatárolások erkölcsi alapja nem lehet egyéb, mint az etnográfiai határok keretében a polgárok egyenjogúsítása. Meggyőződésünk következményeképpen követeltük a kisebbségi klauzulák elfogadását és több ízben szót emeltünk azok őszinte és lojális respektálásért. Hívek maradunk ezen elvhez és erőnkől igyekszünk álláspontunknak érvényt szerezni.

„A nemzetiségi politika nonszensz“

— Amikor tehát aktuálissá vált állásfoglalásunk a kisebbségi szervezetekkel szemben, ismét megmondjuk véleményünket ugyanazzal a bátorsággal és merészséggel, mint az inopportunitás idejében. El voltunk készülve azokra a támadásokra, amelyek a kisebbségek ama vezetőitől fognak érni, akik féltik kiváltságos helyzetüket, de ahogyan nem féltünk a román oligarchikus elemektől sem akkor, most sem féltünk a kisebbségi oligarchia harcától. Mindezekellett nonszensznek véljük oly kisebbségi pártoknak a létezését, amelyek egy nemzetiség politikai vezetését akarják kezükbe venni.

— Minden nemzeti kisebbség szociális osz-

mozistatisztákat s a lelkekre beszél. Ne csináljanak feltűnést.

A kellemetlenség moraja. A lelkesedők, a finom nők s a szelid férfiak, hangosan szidják a rendezést s ezt a slampos virosaftot. Miből fognak ők ma este vacsorázni! Egészen meggömböredett a kezük a hosszas lelkesedéstől.

Itt-ott egy elkeseredett hang megadja a tónust. — Le vele! Abcug! Kicsoda nekünk ez a Max Linder!

Szegény, szegény Linder, ha erre az estére gondolkodok, erre az „finneplésre“, megértem egy kicsit, miért ragaszkodott annyira az ő vad életunalmához s miért kellett most harmadszor is meghalnia. S szegény Linderné, a mély kellemgödröcskével az arcán is másként jelenik meg előttem: ebben a házasságban mégsem az ő nevetős életakatata uralkodott. Mert egy távirat itt azt mondja: ő nem akart meghalni. Kaczer Illés

tályokból áll, amelyeknek külön érdekeik és aspirációik vannak, amely aspirációk és érdekek eltérőek ugyanazon kisebbség többi osztályaitól, de egyéredükiek a többi népek megfelelő osztályaival. A román, szász, magyar, sváb, stb. parasztság és munkásság érdekei egyeznek. Létezhetnek vidéki és kerületi ni-anszok a civilizáció és a geográfiai helyzet tekintetében. Magától értetődik, hogy a különböző osztályok csak úgy látják érdekeiket elérteknek, ha olyan politikai alakulatban foglalnak helyet, amely közvetlen befolyást gyakorolhat a kormányzásra parlamenti képviselőitük útján.

— A cél elérése érdekében a többi utód-államokban a kisebbségek szociális alapon szervezték meg pártjaikat, melyek ugyanolyan kategóriájú többségi pártokkal működnek együtt. A nemzeti karakter csupán azért áll fenn, mert a nemzeti kulturális egységnek hangsúlyozása ezt megkívánja. Egy ilyen logikus politikai elregegződés helyett nálunk a kisebbségek a nemzeti egység álláspontjára helyezkednek és így válaszfalat emelnek maguk és a többségek közé.

A paktumos politika ellen

— Politikai akciójuk az időleges kormányokkal való paktumokban merül ki. Öszintén meg kell mondjuk, hogy az ilyen megoldást nem komoly és végleges megoldás. A kisebbségek jogai nem képezhetik paktumok tárgyát, mert azokat biztosítják a különböző törvények. A kulturális támogatásokat parlamenti tagjaik útján forszírozhatják, illetve eszközölhetik ki. Önként felvetődik tehát a kérdés mit céloz és mire való ez az opportunus paktumpolitika. Hiszen a paktumok csak arra jók, hogy a kisebbségek egy egy rétegének kiváltságokat nyújtsanak. Ilyen megoldás nagyon konvenálhat a bukaresti bankár oligarchiának, de nem az általános érdekeknek és éppen ezért kötelességünknek tartjuk, hogy a magunk részéről ezt a módszert megkérdőjelezzük. Elérkezett az ideje annak, hogy a kisebbségi oligarchiák kétszínű politikája végleg megszűnjön. Paktumok árán pillanatnyi sikerekért készek lemondani parlamenti képviselőitükről, melyet nagyon könnyen megszerezhetnének és így közvetve hozzájárulnak a bukaresti reakciós kormányok életének meghosszabbításához, hogy aztán ugyan ők az általuk közvetve támogatott kormányok sérelmes intézkedései ellen a Népligánál keressenek orvoslást. Még a vak is észre kell, hogy vegye ezt a kétszínű politikát és így önkéntelenül felmerülhet az a feltevés, hogy a kisebbségi oligarchia azért támogatja a reakciós kormányzatot, hogy így ürügyet találjon arra, hogy a külföld előtt diszkreditálja Romániát.

(Tel-Aviv no siklik a tenger rög szigetek köz és Rodosz mellett lamikor Homero letett. Hajónk a román vonala globetrotter. An köz. Tele van f rekekkel, akikn és borzasztó szű Azoknak az em az ókorban a k ségtulust az évz semmisítették é vetett hitet és a az emberiség u ezek az ősök el kat és szét kel világban.

És most n Hetenként visz akik elfáradtak végre meg a amelynek terül éppen most ép honát. Ez az e egy régen elk egyidejűleg eg teljesedésbe: n vel, hanem az bemenni“.

Huszonháral, a cionista jára jártam er kor a bucsuját és jöttek a sz néhány zsidóv rekkel, akik v azért jöttek a nyulása után magukat örök száma még el keltették, hogy önálló parasz templomossal a következő v ezeknek az er értelmiségi m de parasz sol szervezet nagy igazuk van, nem volt me ciónak új irá zek arra az i reménykedtün is nagyon si történt. Egés amelyek alka szférát terem valósítására. gyunk. A vi tékben folya

Majdnem történelembő zett. A per az angolszász gedve, valam zsidó vándor tomból és B országba, Ne korbán is a tak — Ame bevándorlób Oroszországt hetenkét sz yorkban hét ken pedig h Összirtokul és több min sel. Ez a fe Palesztina n országának,

ÜZ

Ócskából új ruhája lesz, ha Czinknél festet, tisztittat.

Huszonhárom év után ismét Palesztinában

Dr. Adolf Friedemann cikksorozata az Új Kelet számára

(Tel-Aviv november hó.) Hajónk halkan siklik a tenger tükörsima, kék felületén, a görög szigetek között. Mithiléne, Nicaria, Kios és Rodosz mellett megyünk el, amelyeken valamikor Homeros élt és a görög kultúra született. Hajónk nem valami luxusgőzös. Ezek a román vonalakon csak ritkán utazik egy-egy globetrotter. Annál élénkebb azonban a fedélköz. Tele van férfiakkal, asszonyokkal és gyerekekkel, akiknek alig van valami ingóságuk és borzasztó szűk helyre vannak összehúzóztatva. Azoknak az embereknek az utódai ezek, akik az ókorban a könnyed görög hitet és a szépségkultuszt évszázadokig tartó harcban megsemmisítették és helyébe a világ teremtőjébe vetett hitet és az erkölcsi parancsokat tették meg az emberiség uralkodó eszméivé. Halálból azután ezek az ősök el kellett, hogy hagyják hazájukat és szét kellett, hogy széledjenek szerte a világban.

És most megkezdődik a visszavándorlás. Hetenként viszik a hajók a sok száz hazatérőt, akik elfáradtak az örökös vándorlásban és végre meg akarnak pihenni őshazájukban, amelynek területén, angol fenhatóság mellett, éppen most építik fel a zsidók nemzeti otthonát. Ez az első eset a történelemben, hogy egy régen elkövetett hibát jóvátesznek. És egyidejűleg egy különös bibliai ígért meg teljesedése: „A megváltás nem fegyveres erővel, hanem az igazságosság útján fog végbemenni“.

Huszonhárom évvel ezelőtti

Huszonhárom évvel ezelőtti Herzl Tivadarral, a cionista mozgalom megalapítójával, utoljára jártam erre. Izrael országa hemzsegett akkor a bucsujáróktól, mert éppen husvét volt és jöttek a szent sirt meglátogatni. Csak egy-néhány zsidóval találkoztam akkor, öreg emberekkel, akik vallásos adományokból éltek és azért jöttek a Szentföldre, hogy életük lealkonyulása után az Olajfák hegyébe ágyazhassák magukat örök pihenőre. A Rothschild-kolóniák száma még elenyésző volt és azt a benyomást keltették, hogy inkább kisbirtokosok, semmint önálló parasztok települései. Néhány német templomossal találkoztam itt annakidején, akik a következő véleményt mondták: „Megvan ezeknek az embereknek a jóakarata és valami értelmiségi munkát el is tudnának jól végezni, de paraszt sohasem lesz belőlük.“ A cionista szervezet nagyon jól tudta, hogy a németeknek igazuk van, de sem pénze, sem szakembere nem volt még akkor ahhoz, hogy a kolonizációnak új irányt szabjon. Most, hogy visszanezünk arra az időre, igazán nem tudom, miben reménykedtünk akkor. A politikai viszonyok is nagyon sivarak voltak. És mégis — csoda történt. Egészen váratlan helyzetek adódtak, amelyek alkalmas politikai és gazdasági atmoszférát teremtettek a cionizmus terveinek megvalósítására. Ma már a kezdésen jóval túl vagyunk. A visszavándorlás a legteljesebb mértékben folyamatban van.

A megfordított népvándorlás

Majdnem minden vándorlás, amelyről a történelemből tudunk, Keletről Nyugatra vezetett. A perzsák, a kelták, a gótok, a frankok, az angolszászok, egy titokzatos hajlammal engedve, valamennyien nyugat felé vonultak. A zsidó vándorlás is ezt az utat követte, Egyiptomból és Babilóniából — Rómába, Spanyolországba, Németországba. És még a legújabb korban is a zsidók mindig Nyugat felé tartottak — Amerikába. Abból az 1 millió 119 59 bevándorlóból, akik az 1882—1910. év között Oroszországból az Egyesült-Államokba érkeztek, hetvenkét százaléka zsidó volt. Egyedül New Yorkban kétfélmilliónál több zsidó él. A környéken pedig hatvan ezer zsidó család gazdálkodik. Összbirtokuk meghaladja az egymillió hektárt és több mint százmillió dollár értéket képvisel. Ez a fejlődés itt továbbtartott volna és Palesztina megmaradt volna az álmodozások országának, ha nem jön közbe a világháború

és ha az amerikai munkásszervezetek nem emelnék korlátot a zsidók bevándorlása elé. A mai kvóta szerint az Egyesült-Államokba már csak 598 lengyel-zsidó, 224 orosz zsidó, Romániából pedig összesen hatszázán vándorolhatnak be az Egyesült-Államokba.

A kivándorlási folyamat ennél fogva más cél után kellett, hogy igazodjék és éppen ebben a pillanatban nyitotta meg Anglia Palesztina sörömpőit a nagyobb embertömegeknek. A történelmi eseményeknek eme csodálatos összejátéka azután olyan hatalmas mértékben indította el a zsidó kivándorlót a Szentföld felé, amilyenről azelőtt még csak álmodni sem mertünk. Csak a legutolsó évben is harmincöt-ezer zsidó érkezett az országba. És mégis: sem gazdasági válság nem állott elő, sem munkanélküliség nem lett a következménye. És nem kell e hálával gondolnunk arra a cionista szervezetre, amely ezt a százféle nyelvi és vérmérsékletű bevándorlótömeget újra egygyelvű egységbe fogta össze?

A fedélköz u'asai

Az utasok a hajón elbeszélnek szenvedésteli multjukat és a jövő iránt táplált reményüket. A legtöbbben kis lengyel városokból valók és gyermekeikhez, vagy szüleikhez mennek. Ami elsősorban a szemünkbe ötlük, az ezeknek az embereknek az energiája és elpusztíthatatlan optimizmusa. Pedig majdnem mindannyian nagy nélkülözések árán jutottak ideig, hogy végre hajón tülhetnek és Palesztina felé vitorlázhassanak. Legtöbbjük már évek óta ostromolja a kivándorlási hivatalokat a certifikátokért. Most pedig, hogy végre megkapták, begyömö-

Egészség és boldogság:

mama és gyermeke a tisztaság üdítő érzetében, frissességéről sugározva, ápolva és gondozva. Örömteli egészség nevetve mutatja a ragyogó foggyöngyöket.

A Kalodont fogkrém minden napi használata a legbiztosabb módja, hogy fogaink épségét és szépségét megőrizzük.

szölték őket tehervagonokba, hat-hét napig utaztak Constanzáig és most megint négy napig vergődnek a hajó fedélközén. Alig van közöttük egy-egy, aki tizenegy nap óta egy tányér meleg ételt evett volna. És mégis valamennyien, az öregek épügy, mint a fiatalok, türelmesek és bizakodóak és tele vannak tervekkel.

Hallom, hogy két férfi, akik már itt a hajón ismerkedtek meg és akik mindketten pékek, megbeszélnek egymással, hogy majd társulni fognak. És rögtön összeszámolják a vagyonukat. Az egyiknek 18 font sterlingje van, a másiknak 5 dollárja. Nagyon jól tudják, hogy mi csoda kicsi pénz ez. És én mégis meg vagyok győződve arról, hogy fel fogják állítani a sütődéjüket, keresztül fogják törni magukat a nehézségeken, hogy egzisztenciát fognak alapítani. Ezren és ezren indultak így el, éhesen, tele gondokkal és a vállalkozások kockázatával — és valamennyien keresztülverekedték magukat.

Szegények még itt is urban vannak. Mindenki átjár rajtuk, zavarja és taszigálja őket. Hiszen fedélköziek. A hangulatot néhány tucat chaluć fűti, fiatalok és öregek, a cionistaszervezet költségén utaznak, tele vannak az öröm érzésével és ki kell, hogy tombolják magukat. Azután van itt néhány csöndes zsidó paraszt a Kárpátok hajlásaiból, Máramaros völgyeiből, akik már odahaza is kemény küzdelmet folytattak a földdel és akik a szaktudásukat és erejüket most már Galilea talajának akarják szentelni. Később minden beszédet tulharsog a „Hatikva“, amely a hatszáz torokból (ennyien utaznak) egyszerre csendül fel. Aki ezt a dallamot egy ilyen ut vége felé nem fogja fel a maga kellő jelentőségében, az zeneileg elvesztett ember.

Phönícia partjai fölött

Lassan siklunk le az akkói öbölbe. Sűrű köd fekszik a régi Phönícia partjai fölött és csak amikor Galilea hegyei felől hirtelen feltűnik a nap, bontakozik ki a maga teljes pompájában a Karmel-hegye, a haifai palmaerdő és a város. Mindenünnen csinos házak integetnek, feltűnik a hatalmas Rothschild-malom, a villamossági művek, az olaj- és a szappangyár és mintha az egész kép Zürichre emlékeztetne. Néhány rövid év alatt megváltozott az ország jellege. Haifára legalább is teljesen rányomta bélyegét a zsidó bevándorlás. Nem szállunk ki, hanem tovább hajózzunk Jaffa felé, ahová a reggeli órákban érkezünk. A tenger sima, mint a tükör és a félelmetes sziklák nem látszanak. A kiszállás minden nehézség nélkül megy végbe. Az angol kikötőbizottság feljön a fedélzetre, — hat hivatalnok és mind a hat zsidó. A kivándorlók körülöttünk énekelnek és sirnak. Én a cionista végrehajtóbizottság csónakján igyekszem a part felé. Husz perc múlva már Tel-Avivban vagyunk.

Itt álltam huszonhárom évvel ezelőtti, ugyan-ezen a homokon, amely akkor még a mostani város egész területét fedte. Alig hiszek a szemimnek. Ameddig ellátok, mindenütt európai házak sora, a legtöbbje körül kis kert és ami a legjobban meglep: olyan lüktető élet, anyyi ember, anyyi száz automobil, kocsik és karavánok, olyan kiáltozás, szignálok, túlkölessék, mint akármelyik nagy olasz városban. Ennek a Tel-Avivnak, amely amerikai gyorsasággal termelt itt, ezelőtti négy évvel még csak négyezeröttszáz lakosa volt és ma már negyvenezren laknak benne. Az egész város olyan szívélyes! Szinte el sem hinné az ember, hogy legnagyobb részben lengyelországi zsidók lakják. És mégis, tudnunk kell: ezek ugyanazok az emberek, akik Kelet Európában olyan esendések, nyomottak és gonddal teltek. Feltűnő, hogy mennyi az ifjuság. Szinte alig látok öreg embert. Egy daliás zsidó rendőr, ragyogó angol uniformisban, megmutatja a szállodánkat. Ma fogják a mintavásárt is megnyitni. Mindenki siet, mindenki készülődik: Tel-Aviv, a régi homokbucák helyén, ünnepi ruházatát ölti fel.

Locarno az angol Alsóház előtt

London, november 11. A locarnoi szerződést a jövő hét szerdára az Alsóház napirendjére tűzték. Felszólalnak Baldwin, Chamberlain Macdonald és Lloyd George. Beavatott körök szerint heves vitára van kilátás.

Üzletáthelyezés.

JANKY szűcs új üzlethelyisége Cluj, Calea Regele Ferdinand 17. (Wesselényi-utca) Szörmék, bundák legolcsóbban beszerezhetők

ztittat.

Négyhónapi fogháza itéltek három nagyváradi zsidó diákot

Az antiszemita verekedések ügyében zsidó diákokat ért az első marasztaló ítélet

(Cluj-Kolozsvár, november 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári hadbíróóság ma négy hónapi fogháza itélte három nagyváradi zsidó diákot. Nem akarjuk kritika tárgyává tenni a hadbíróóság ítéletét annál is kevésbé, mert az utolsó szó — a felelősségi fórum szava — még nem hangzott el ebben a perben.

Meg kell azonban állapítanunk azt, hogy ugyanakkor, amikor a három nagyváradi zsidó diák fejére ítéletet mondott a hadbíróóság, a hét esztendő óta szakadatlanul tartó zsidóverések, a brutalitásokkal kapcsolatos utcai tüntetések és a rombolások értelmi szerzői közül egyetlen-egyet sem ért utól az igazságszolgáltatás keze, noha ezek a „kilengések” két esetben még a gyilkosságtól sem riadtak vissza. Mint jellemző körtünetet könyveljük el, hogy az első ítélet, amelyet az antiszemita verekedésekben kimondottak, zsidó diákokat ért.

A hadbíróóság tárgyalásáról az alábbi részletes tudósításunk számol be:

A tárgyalás

Husz nagyváradi zsidó egyetemi hallgató állott ma a hadbíróóság bírái előtt. Az volt a vád ellenük, hogy 1924. év december havában megszervezték egy csapatot, amelynek segítségével megverték román kollégáikat. Az ügyben főbűnösökként, mint értelmi szerzők, Balkányi Andor, Klein György és Schütz József egyetemi hallgatók szerepeltek.

A kora reggeli órákban megkezdődött a vádlottak kihallgatása, akik egyöntetűen tagadták azt, mintha csapatot szerveztek volna, vagy valamilyen verekedő csapat tagjai volnának.

Az ügyben csupa román egyetemi hallgató szerepelt tanúként, bár az esetet nagyszámu civilközönség nézte végig, de ezek közül Nicolau Eugen főhadnagy-ügyet sem idéztetett be és így a tanuvallomások a lehető legterhelőbb hangulatot teremtették a haditörvényszéki tárgyaláson. Jellemző, hogy a törvényszék elnöke, Buluc Traian ezredes, többiben erőlyesen rászólt a vádlottakra és szigorúan ragaszkodott ahhoz, hogy a tanúk csupán a feladott kérdésekre feleljenek.

A déli órákban ért véget a tanúk kihallgatása. Ekkor a hadbíróóság szünetet rendelt el.

Marasztaló ítélet

Délután három óraker a haditörvényszék elnöke ismét megnyitja a tárgyalást és felszólítja Nicolau ügyészt a vádbeszéd elmondására. Az ügyész vádbeszédét azzal kezdi, hogy a zsidó egyetemi hallgatók már a tárgyalás anyagát képező verekedés előtt napokkal egy jól megszervezett verekedő csapatot állítottak össze és a kritikus napon verekedést provokáltak. Balkányi Andor egyetemi hallgatót vádolja elsősorban a csapat megszervezésével, másod- és harmadsorban pedig Klein György és Schütz József egyetemi hallgatókat. A vádlottak közül Schütz József nem jelent meg, mert jelenleg külföldön tanul.

A vádbeszéd elhangzása után a védőbeszédre került sor.

Elsőnek Joan ügyvéd emelkedett szólásra, aki logikus beszédével bizonyítani igyekezett, hogy a verekedés nem a zsidó hallgatók kezdeményezésére történt és hogy a zsidóság egyáltalában nem volt megszervezve a verekedésre. Kijelenti, hogy ezek az ugynevezett student-percek, a gyakran előforduló atrocitások következményeképpen megtartott hadbíróági tárgyalások során ezen speciális nevet kaptak általában a szentimentális érzelmek törvénytelen eszközeivel vannak és voltak veszélyeztetve.

Több eklatáns példát sorolt fel arra, hogy az ilyen atrocitások szereplőit a törvényszék már többször felmentette, ha konkrét bizonyítékok nem támasztották alá a vádat. Kifogást emelt az ellen, hogy az ügyész csupán román diákokat idézett meg tanúként, akik pedig egyszersmind részi is vettek a verekedésben. Kéri a hadbíróóságot, hogy az elmondottak

alapján védenesse mentse fel a jóérzés és az igazság nevében.

Utána dr. Gherman Traian emelkedett szólásra, aki azt igyekezett bizonyítani, hogy zsidó részről való provokálásról szó sem lehetett annál is inkább, mert a zsidók kevesebben voltak, mint román kollégáik. Amikor a védő ezt fejtegeti az ügyész közbeszól:

A zsidók nemcsak, hogy provokálták a ve-

Olaszország hadianyagot szállít Oroszországnak

(London, november 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Manchester Guardian” azt a szenzációs értesülést közli, hogy Olaszország és az orosz szovjetkormány között titkos katonai megállapodás jött létre arra vonatkozólag, hogy a két állam a Közelkeleten kölcsönösen támogatja egymást. A szerződés szerint abban az esetben, ha Olaszország háborúba keverednék Törökországgal, Oroszország köteles Erzerummal szemben anyai csapatot koncentrálni, amennyit ott Törökország felvonultat. Egy orosz-török konfliktus esetén pedig Olaszország kötelezi magát arra, hogy Oroszországnak hadianyagot szállít, egyébként azonban semleges magatartást tanúsít. A két állam között létrejött titkos szerződést semmilyen formában nem hozzák nyilvánosságra és nem is ratifikálják.

Roma, november 11. Az olasz kormány a „Manchester Guardian”-ban közölt titkos szerződés hírére megcáfolja.

Hajléktalan Kolozsvár

Mibe kerül egy új ház felépítése

— Cikksorozat a lakáskérdésről —

(Cluj-Kolozsvár, november 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Régi és mindenki által elfogadott igazság, hogy a lakáshiányt csakis építkezéssel lehet megszüntetni. Mégis alig akad valaki, aki ennek az igazságnak a konzekvenciáit levonta volna. Az állam nem építkezett, mert olcsóbban jön ki, ha a hivalkodó bérházakban vannak. A város nem építkezhetett, mert évek óta nem bír kölcsönt kapni. A bankok nem építkeznek, mert nem elég jó üzlet. Ki építkezett tehát? Néhány tehetős magánzó, aki csak villát építettett sajátmagának, néhány cég, hogy helyiséghez jusson. A többi csupa átalakítás, vagy kislakás.

Az építkezés hiányának okát főleg abban keresi mindenki, hogy az építkezés drága. Noszin Mór építészmérnök adatai szerint, akit ebben az irányban megkérdeztünk

egy háromszobás-konyhás-fürdőszobás családi ház felépítése körülbelül 600.000 lejbe kerül,

fürdőszobaberendezés nélkül, ami szintén kitesz 25—35 ezer lejt. Négyzetméterenként, a részbeni alapépítményt is beleszámítva, földszintes házra az építkezés költsége 3500—4000 lej. Három évvel ezelőtt egy négyzetméter felépítve csak 2000—2500 lej volt, de azóta az anyagárak 35—40 százalékkal emelkedtek és drágább lett a munkabér is. Már pedig az összköltségek mintegy ötvenszázalékát az építőanyag emésztí föl. Cementben, téglában nem volt hiány az idén, mert a regátban megszűntek az építkezések, mégis az árak tavaly óta 5—10 százalékkal emelkedtek. De drágább lett a fa, méz, vas is. Munkás ugyancsak volt elég, de a bérek nemcsak, hogy nem szálltak alá, hanem megdrágultak. És míg 1922-ben egy szakmunkás (kőműves, ács) 13:50 lejt kapott egy órára, ma 27—30 lejt jár neki. Tanulatlan napszamos 5 lejt helyett 15 lejt óraberét kap, asszonyok és gyermekek átlag hét lejt óránként.

Egy ház felépítése átlag három hónapig tart, vagyis 80—90 munkanapot kell számítani. Ha az összóraberéknél átlag 22 lejt vesszünk alapul és az építkezésnél 25 munkás dolgozik, akkor

egy ház felépítésének csak a munkabére 280 ezer lejt.

Azonkívül jelentős tétel az anyagfuvarozás is, amely szintén lényegesen megdrágult. A kiadások közé számít a vállalkozóva haszna és a tervrajzok díja, mely szabályozva van ugyan, de nem tartják be az előírtas tarifát. Az építkező köteles fizetni a munkásbiztosítási díjat is.

Abban az esetben, ha a vállalkozóknak nincs

rekedést, hanem alattomosan támadták meg keresztny kollégáikat, nem úgy, ahogy azok szokták szemtől-szembe...

Dr. Klein és dr. Jakobi védők rövid felhívásukban bizonyítják a vád tarthatatlanságát és szintén kéri a bíróságot mentse fel a vádlottakat, mert a tárgyalás során nem nyert bebizonyítást, hogy a verekedő csapatot előre megszervezték.

A bíróság a védőbeszéd elhangzása után félórát tartó tanácskozássra vonult vissza, mely után kihirdette az ítéletet. Eszerint a hadbíróóság Balkányi Andort, Klein Györgyöt és Schütz Józsefet négy-négy hónapi elzárásra ítélte. Az ítélet ellen fellebbezést jelentettek be.

meg az építkezéshez szükséges tőkékük és kölcsönrel akarnak segíteni magukon, ha kapnak, érzékeny kamatvesztéségi többlet is súlyosbitja az építkezési számlát. A villany és a vízvezeték felszerelése az anyag árának és a munkabér ötszázalékába kerül és ugyanannyiba kerül a tetőzet is.

Ez azonban csak a nyers mérlege egy házépítés költségeinek, amelyek sokszor 20—30 ezer lejes differenciákat is produkálnak a rossz időjárás, váratlan anyaghiány, vagy egyéb előre nem látott okok közbejötté miatt. És nem szerepel a hatszáz ezer lejes hozzávetőleges összegben a telek ára sem. A régi telekspekuláció csődöt mondott ugyan, mégis a háztelkek ára meglehetősen magas. Példaképpen a Tordai-ut végén egy telek 200 ezer lejt, de

a város belsejében félmilliónál is többet fizettek már házhelyért.

Vagyis, egy ház felépítésének végleges összege meghaladja a millió lejt, sőt közeljár a másfél-millióhoz. Másfélmillió lejt évi kamatja, mérsékelt percent mellett is, 375 ezer lejt, ami havi 30 ezer lejes házbérnek felel meg. Ez olyan összeg, amely — ha le is számítjuk a ház időközbeni értéknövekedését — sok tekintetben megmagyarázza, hogy Kolozsváron miért nincs komoly építkezés.

Assér Lemil.

— Óriási földrengést jeleznek a new-yorki szeizmográfok. Newyorkból jelentük: A meteorológiai intézetek szeizmográfjai a keddről-szerdára virradó éjszakán óriási földrengést jeleztek, amelynek fészke valószínűleg Amerikán kívül van. A kilengések olyan erősek voltak, mint csak a legutóbbi japán földrengéskor. Tudós körökben attól tartanak, hogy a földrengés ezuttal is japán szigeteken pusztított. Közlebbi hírek még hiányoznak.

Bélrenyhesség, gyomor- és bélhurut, vakbélgyulladásra való hajlamosság esetén a természetes „Ferencz József” keserűviz gyorsan és fájdalom nélkül megszünteti a hasiszervek pangását. Sok évi kórházi tapasztalat igazolja, hogy a Ferencz József-viz használata a bélműködést kitünően szabályozza. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

* Brassóban hirdetőseket, előfizetőseket felvesz és reklamációkat elintézt az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

Halló 8-77 Unio gőzmosó! Kérem, küldjék lakásomra azonnal gyűjtőautójukat és szállítsák el a tisztítandó ruhaneműt. **Hallo 8-77**

Az Uj Kelet
ság n
Szerkesztik
Felfelős szer
Elsőfizetési
240 le
Az Uj Kelet
megje

Alig eg
bírálattal
világszerve

Csütörtök
5686.
Marchesvan
1925. nov.

elmúlt léte
lalt ebben
közösséget,
erre vonatk
munka ellen
Ennek a ha
közvetlenül
lagymatag
voltak. Anna
előtt az amé
tus hivei, e
Filadelfiában
séget kötötté
nek alapja a
zetőegyenisé
dolláros kam
kizáron a k
talános felsé
kolonizáció n

Közösen
tizenötmillió
dóságának, p
kötelességévé
munkájában
rán begyűlt
Palesztina-mu
kampány vez
podásból egy
sőt, ennek é
ezerszámra
lekben és p
krimi kolonizá
szükségesség
litik, hanem
fölszemesnek
tologas grand

Az amerikai
matlansággal
iránt, mert jó
rika közismer
fiai megegye
akarták vesz
nemcionista e
Most azonban,
nyitlan megs
megállapodás
született esz
diszkreditálás
is elérkezett
Az amerikai o
határozta, ha
további aknam
millió dolláros
szód érdekében
jóvá tette azt,
hibázott.

— A Palé
kolozsvári ang
(munkás)-vizum
következő leve
1. E.-vizumot k
tanulatlan, 18
akik nehéz mun
hogy mezőgazda
nek, feltéve, ho
2. Szakmunkásc

Nagy vála

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és romániai zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévesre 240 lei, félévre 480 lei, egész évre 840 lei.
 Az Uj Kelet cikkjeinek utannyománai csak a forrás megjelölésével engedélyeztetők.

A mai naptár

Alig egy hete, hogy sulyos, de objektív bírálatot írtunk az a határozatot, amelyet világszervezetünk vezetősége a krími zsidó kolonizáció ügyében hozott és máris olyan csattanó feleletet kaptunk megnyilatkozásunkra, amely mindenben és a legilletékesebb helyről igazolja a mi elhangzott aggodalmainkat. A krími kolonizáció anyagi támogatásának eszméje Amerikából indult ki és éppen az amerikai cionista szervezet volt az, amely az

Csütörtök
 5686.
 Marchesvan 25.
 1925. nov. 12.

elmúlt héten élesen és határozottan állást foglalt ebben az ügyben, megtagadott minden közönséget, a krími projektussal és minden erre vonatkozó munkát a cionista Palesztina-munka ellen irányuló működésnek deklarált. Ennek a határozott, éles állásfoglalásnak, — közvetlenül a világszervezet vezetőségének lagymatag határozata után, — sulyos okai voltak. Annál is inkább, mert még néhány hét előtt az amerikai cionisták és a krími projektus hívei, egy közös konferencián, amelyet Filadelfiában tartottak meg, valóságos szövetséget kötöttek egymással. Ennek a szövetségnek alapja az volt, hogy a nemcionista vezetőgyűlések által tervbevetett tizenötmillió-dolláros kampányt megindítják ugyan, de ezt kizáróan a közép- és kelet európai zsidóság általános felsegélyezése címén teszik, a krími kolonizáció minden külön megemlítése nélkül.

Közösen megállapodtak abban is, hogy a tizenötmillió dolláros kampányon belül amerikai zsidóságának, pártárnyalatra való tekintet nélkül köteleességévé teszik a palesztinai országépítés munkájában való részvételt és a kampány során begyűlt pénzekből egy bizonyos részt Palesztina-munkákra fognak fordítani. A Krim-kampány vezetői azonban mindebből a megállapodásból egyetlen egy pontot sem terjesztettek, sőt, ennek éppen ellenkezője történt. A száz-ezerszámra nyomtatott és szétküldött körlevelekben és plakátokon nyíltan agítálnak a krími kolonizáció mellett és a Palesztina-munka szükségességét nemcsak, hogy meg nem említik, hanem nyíltan ócsárolják, lekicsinyítik, fölöslegesnek mondják a krími projektus állítólagos grandiózitása mellett.

Az amerikai cionisták már eleve is bizalmatlansággal viseltettek az egész mozgolódás iránt, mert jól tudták, hogy ennek élén, Amerika közismert anticionistái állanak. A filadelfiai megegyezésbe mégis belementek, mert nem akarták veszélyeztetni a Jewish Agency-nek, nemcionista elemekkel tervbevetett kiegészítését. Most azonban, hogy a krími lovagok ilyen nyíltan megszegték, néhány hét előtt kötött megállapodásukat és a krími projektus halva született eszméjét a Palesztina-építő munka diszkreditálására akarják felhasználni — ők is elérkezettnek látták az időt a cselekvésre. Az amerikai cionista szervezet vezetősége elhatározta, hogy haladéktalanul akciót indít, a további aknamunka letörésére és egyidőben öt-millió dolláros kampányt kezd a Krim-Hajjeszód érdekében. Az amerikai cionista szervezet jóvá tette azt, amit a világszervezet vezetősége hibázott.

A Palesztina-hivatal közleménye. A kolozsvári angol konzulátus a mai napon az E. (munkás)-vizumok engedélyezésére vonatkozólag a következő levelet intézte a Palesztina-hivatalhoz: 1. E-vizumot kaphatnak mindazok a tanult, vagy tanulatlan, 18—35 év közötti férfimunkások, akik nehéz munka elvégzésére képesek. Szükséges, hogy mezőgazdasági munkára is alkalmasak legyenek, feltéve, hogy nem kifejezetten szakmunkások. 2. Szakmunkások 18—45 év között (csak férfiak),

akik járatosak az építő- és butoriparban, valamint az ezekkel kapcsolatos szakmákban. 3. Mezőgazdasági munkások (csak nők) 18—35 év között. Szükséges, hogy értsenek a mezőgazdasághoz. Ha ilyen nők nem volnának megfelelő számban, ebben az esetben olyan fiatal nők is, akik fizikailag alkalmasak a mezőgazdaságban való munkára, kaphatnak vizumot. **Főkonzul** (olvashatatlan aláírás) Cluj, 1925. november 11. A Palesztina hivatal ennek alapján a következőket közli: Szabók, cipészek, fodrászok, egyezőval a nem nehéz munkások a mostani kontingensből semmiesetre nem számíthatnak vizumra. Szálók 18 éven aluli gyermekeiket közös utlevéllel magukkal vihetik. Az idősebbeknek külön utlevélre van szükségük. A legközelebbi hajó december negyedikén indul. A vizumokat ezentul a kolozsvári angol konzul adja. Vizumozás előtt mindenki köteles hatósági bizonyítvánnyal igazolni, hogy fedhetetlen előéletű.

Állami segílyt kapnak a felekezeti iskolák. Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi minisztérium költségvetési bizottsága holnap plenáris ülést tart, amelyen megállapítják, a minisztérium költségvetését. A költségvetésben jelentékeny összegeket fordítanak, hir szerint, a felekezeti iskolák segélyezésére és új iskolák létesítésére.

Az első erdélyi Keren Hajjeszód-konferencia. November 22 ikén ül össze első ízben Erdélyben a Keren Hajjeszód-konferencia. Az erdélyi Keren Hajjeszód-fizetők nyolcvan delegátust küldhetnek erre a tanácskozásra, melynek napirendjén fontos kérdések szerepelnek. A konferencia egybehívására az az intenció vezetett, hogy Erdély zsidóságát az eddiginél sokkal nagyobb mértékben vonjuk be abba a munkába, melynek végső célja a zsidó nemzeti otthon felépítése. Más nemzetek szinte hihetetlennek tartják, hogy egy ilyen alap támogatására csak nehéz és hosszas munkával lehet zsidó testvéreinket megnyerni. Sajnos, nálunk még ez a helyzet. Ezért szükséges, hogy ezen a konferencián többek közt megtárgyaljuk azokat a módokat, amelyekkel a kitűzött cél elérhető, és seregszemléltartsunk munkatársaink felett, mert csak fokozottabb erőfeszítéssel felelhetünk meg azoknak a várakozásoknak, amelyeket nemcsak az ország, de az egész világ zsidósága velünk szemben támaszt. A konferencia delegátusválasztásai most folynak az országban. A kolozsvári Keren Hajjeszód-fizetők delegátusai közül megválasztották a következőket: Ausländer Lajos, Giszkalay János, Hochmann Jakab, dr. Jakobi Emil, dr. Jakobi Emilné, Jámbor Ferenc, Léb Ödön, Molnár Jenőné, Rados Mór, Sajovits Nátján, Salamon Jakab, Székely Béla, dr. Weisz Fülöp, dr. Fenichel József, dr. Löwi Jenő, dr. Marton Ernő, Molnár Jakab.

Együttmarad a magyar ellenzék. Budapestről jelentik: A demokratikus blokk intézőbizottsága tegnapi ülésén kimondta, hogy a blokkot továbbra is fentartják, az ellentéteket kiküszöbölik és a legközelebbi parlamenti ülésükben erőteljesen résztvesznek. Az ellenzéki blokk különösen a költségvetési vitában óhajtat határozott kampányt kifejteni.

Nagy
harisnyavásár
 melyen leszállított árakkal

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyoli harisnyák minden színben	lei	125

BLATT
 KÖTETEK

Divatkozásokban és költészetekben érdeklődőknek a legjobb harisnyák az új BLATT-ból kaphatók!

A Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyicsoportjának rendkívüli közgyűlése. A Zs. N. Sz. kolozsvári helyicsoportja vasárnap délután felhatkor a Poale Cedek imaházában rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A cionizmus politikai problémái: dr. Fischer Tivadar, az E. Zs. N. Sz. díszelnöke. 2. Szervezeti és kulturális kérdések: dr. Fischer József, az E. Zs. N. Sz. elnöke. 3. Az országreszi konferencia problémái: Székely Béla, a Zs. N. Sz. K. I. B.-gának tagja. 4. Határozati javaslatok és indítványok. A tagok minél nagyobb számban való megjelenését kérik.

Házasság. Sándor Irén és Grün Béla folyó hó 17-én d. u. 4 órakor tartják esküvőjüket Clujon, Calea Reg. Ferdinand 79. sz. alatt, melyre ismerőseiket és jóbarátaikat ezuton hívják meg.

Cseléd lett egy orosz rendőrkapitány leánya. Budapestről jelentik: Egy előkelő származású orosz leány tragédiája foglalkoztatta ma a rendőrséget. Kartasoff Mária az Eötvös-téri hajóállomásnál a Dunána akart ugrani, a rendőr azonban megakadályozta szándékában. A 17 éves leány a rendőrségen elmondotta, hogy édesapja Oroszországban rendőrkapitány volt, de menekülniök kellett és ő kénytelen volt cselédnek beállni. Ez annyira elkészerítette, hogy nem akar tovább élni. Megígértették vele, hogy lemond az öngyilkosságról.

A kolozsvári zsidó nőegylet első ezidei teaestélye. A kolozsvári zsidó nőegylet e hó 14-én, szombaton este 8 órakor rendezi első ezidei teaestélyét. A nagyszabású estély iránt városszerte nagy az érdeklődés. — A zsidó nőegylet vasárnap délután a Calea Victoriein lévő helyiségében a zsidó árvaház gyermekei között száznál több ruhát fog kiosztani. A ruhakiosztás ünnepség keretében fog megtörténni, melyre az összes hitközségeket és zsidó társadalmi egyesületeket meghívta a nőegylet.

Január elsejéig életbe kell léptetni a közigazgatási reformokat. Bukarestből jelentik: A belügyminisztérium körrendeletet adott ki, melyben felhívja a közigazgatási hatóságok figyelmét arra, hogy január elsejéig hajtsák végre a megyei adminisztrációban azokat a változásokat, amelyeket a közigazgatási törvény előír.

Három hónapra ítélték Fényes Lászlót. Budapestről jelentik: A budapesti törvényszék Fényes Lászlót, azért, mert a Somogyi-ügyben megrágalmazta a katonai ügyészséget, háromhónapi fogházra és ötmillió korona pénzbírságra ítélte. Fényes László felebezett. Az ítélet baloldali sajtó-körökben nagy megütközést keltett.

Hatvany Lajos Ady-előadása. Hatvany Lajos báró Ady Endre életéről és költészetéről hosszabb és beható előadást tart „Hogy olvassuk Adyt” címen. Az előadást, amelynek jövedelmét az újságírói nyugdíjalap javára fordítják, a Kisebbségi Újságírószervezet rendezi és azt folyó hó 14-én este félkilenc órai kezdettel az Építőiparosok Otthonában (Patak-utca) tartják meg. Az előadásra jegyek péntektől kezdve válthatók. A Hatvany-előadás méltó alkalom lesz arra, hogy az olvasóközönség le-
 rója Ady költészetére iránt érzett hódolatát.

Bethlen István ismét Genfbe utazik. Budapestről jelentik: Bethlen István miniszterelnök november 28-án, Bud János miniszter kíséretében, Genfbe utazik, hogy a december 5-én kezdődő népszövetségi ülésen résztvegyen. Ezen az ülésen ismét több olyan kérdést fognak tárgyalni, amelyek Magyarországot közelről érintik.

A mohamedánok új kalifát választanak. Konstantinápolyból jelentik: Az összes mohamedánok kalifatusi bizottsága elhatározta, hogy világkonferenciát hív össze az új kalifa megválasztására. A konferencia helyét és időpontját később fogják megállapítani. Törökország a konferencián való részvételt ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a megválasztandó kalifát kötelezni fogják arra, hogy a demokratikus elvek szerint kormányozzon.

Orvosok székrekedésnél Purgot rendelnek. 4
Eckhardt nem bizik Csehszlovákia fennállásában. Budapestről jelentik: Az Ébredő Magyarok Egyesülete tegnap vacsorát rendezett, amelyen Eckhardt Tibor hosszabb beszédet mondott a magyar külpolitikáról. Elhibázottnak tartja azt, hogy Magyarország a nagyantatra épít és ehelyett az ajánlja, hogy inkább a szomszédállá-

Országok

„... azt a szen-
 ... titkos katonai
 ... kölcsönösen tá-
 ... poruba keverednek
 ... koncentrálni, amely-
 ... Olaszország köte-
 ... semleges maga-
 ... nában nem hozzák

Kolozsvár

... közölt titkos szer-
 ...

Élet

... ges tőkékük és kül-
 ... gukon, ha kapnak,
 ... blet is sulyosbitja
 ... llany és a vízveze-
 ... rának és a munka-
 ... gyananyiba kerül

... mérlege egy ház-
 ... sokszor 20—30
 ... produkálnak a rossz
 ... y, vagy egyéb előre
 ... miatt. És nem sze-
 ... zzávetőleges össze-
 ... gi telekspekuláció
 ... is a háztelkek ára
 ... képen a Tordai-ut
 ... j, de

Élet

... líonál is többet
 ... helyért.
 ... k végleges összege
 ... közeljár a másfél-
 ... vi kamatja, mérsé-
 ... ezer lej, ami havi
 ... meg. Ez olyan
 ... amitjuk a ház idő-
 ... sok tekintetben
 ... váron miért nincs
 ... Assér Lemil.

... eleznek a new-
 ... wyorkból jelentik:
 ... mográfjai a keddről-
 ... földrendzést jelez-
 ... leg Amerikán kívül
 ... leg voltak, mint csak
 ... r. Tudós körökben
 ... és ezuttal is japán
 ... hírek még hiá-

... mor- és bél-
 ... sra való haj-
 ... természetes
 ... viz gyorsan és
 ... teti a hasiszer-
 ... kórházi tapaszt-
 ... erencz József-
 ... ködést kitünően
 ... gyszertárakban,
 ... etekben. 7

... előfizetéseket fel-
 ... Uj Kelet brassói
 ... oda Str. Portii 32.

... allo 8-77

Megnyílt Erdély legmodernebb látszerüzlete!
 Nagy választék szemüvegekben és orvosi műszerekben. Pollák Danl, Cluj, Str. Universitatii 1. (Egyetem-u.)

KÖZGAZDASÁG

A háboru előtti adósságokat rendező román bizottság megérkezett Amerikába

Titulescu miniszter nyilatkozott az amerikai sajtónak

(Bucuresti-Bukarest, november 11. Az Új Kelet tudósítójától.) Newyorkból érkezett jelentés szerint Titulescu meghatalmazott miniszter vezetés alatt álló román bizottság, amely az Amerikával szemben fennálló háboru előtti román adósságok rendezése ügyében utazott Amerikába, tegnap az „Aquitania” hajón megérkezett Newyorkba. A megérkezés után Titulescu miniszter az alábbi nyilatkozatot adta az amerikai sajtó számára:

— Abban a pillanatban, amidőn Amerika földjére léptünk, át vagyunk hatva a legmélyebb hálával Amerika iránt, a háboru folyamán Románia részére nyújtott segítségért. Románia tudja, hogy nemzetközi kötelezettségei vannak és így elismeri Amerikával szemben fennálló tartozásait is, melynek kiegyenlítése elől nem zárkozik el. Azért jöttünk, hogy

a háboru és a háboru után függőben maradt adósság-ügyet rendezzük és reméljük, hogy ebben a kérdésben jóakarattal találkozunk. Ebben a reményben tárgyalásokat fogunk folytatni az összes amerikai érdekeltekkel, mert az az óhajunk, hogy ezt az ügyet közmegegyezéssel fejezzük be. Remélem, hogy utunk eredményes lesz annál is inkább, mert garanciánk van arra, hogy a megállapodásunkat parlamentünk ratifikálni fogja.

A bizottság a partraszállás után nyomban Washingtonba utazott, ahol a pénzügyminiszter egyik kiküldöttje fogadta. Ezután Mellon pénzügyminiszternél és Kellogg külügyminiszternél tette tiszteletét, majd megkezdte tárgyalását azzal a bizottsággal, amely Amerika külföldi követeléseit rendezti.

Duca külügyminiszter hivatalos kommunikét tett közzé, amelyben a legkategorikusabban megcáfolja a „Neues Wiener Journal”-nak azon híré, hogy Románia és Oroszország között kereskedelmi tárgyalások vannak folyamatban. Románia álláspontja Oroszországgal szemben Ducának a Népliga ülésén tett nyilatkozata óta egyáltalán nem változott.

Sikerrel kecsegtet az utódállamok prágai konferenciája. Prágából jelentik: Az utódállamok konferenciájának tárgyalásai sikeresen haladnak előre. A lengyel, cseh és román delegáció egységes álláspontot foglalnak el az egyes kérdésekben. Chiriacescu a Banca Nationala igazgatója szintén Prágába utazott, hogy a tárgyalások során a járadékpirook kérdésében megvédelmezze Románia érdekeit.

Románia háboru előtti angol adósságok ügye. A „Financial News” című angol lap tudósítása nyomán az a hír járta be az európai sajtót, hogy Románia és Anglia között a végleges megállapodás még nem jött létre a háboru előtti adósságok ügyében. A „Dimineata” ezzel szemben biztos forrásból úgy tudja, hogy a megállapodás létrejött, sőt a most készülő költségvetésbe jelentékeny összeget vettek fel a megállapodás szerinti összeg törlesztésére.

Tízmilliárd lej a CFR költségvetése. Bukarestből jelentik: A CFR költségvetése 10 milliárd lejre rug, mely összegben jelentékeny rész van előirányozva a vasuti vonalak kiépítésére és javítására. Azt hiszik, hogy az új költségvetési év életbeléptetésével egyidejűleg a vasut jelentékeny tarifaemlést fog életbeléptetni.

Feloldják a zár alá vett bolgár vagyont. Bukarestből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter ma hosszabb tanácskozást folytatott Bulgária új bukaresti követével a román-bolgár egyezmény végrehajtásáról. Az egyezmény tudvaleg arra vonatkozik, hogy Románia mentesíti a zár alá a bolgár alattvalók lefoglalt vagyonát, ennek fejében Bulgária kerek összegű megváltási díjat fizet Romániának.

Román-magyar egyezmény a határmenti forgalom szabályozására. Bukarestből jelentik: A határmenti kisforgalomra vonatkozó tárgyalások a román és magyar dele-

mekkal, különösen Romániával és Jugoszláviával tárgyaljon. Csehszlovákia fenmaradásában nem bízik.

* A „Quo Vadis” kirakatverseny eredménye. Hétfőn az esti órákban járta végig a 6 tagból összeállított zsűri tagjai a „Quo Vadis” szépen és izléseesen elkészített kirakatait, hogy a „Transilvania” Filmgyár R. T. által kitűzött díjak odaítélése tárgyában határozzon. A zsűri a következő tagokból alakult meg Moga Aurél a város szimpatikus tanácsosának elnöke alatt: Tuffli Richárd, a Sfátul Negustoresc elnöke, Florea Julian, a Sfátul alelnöke, Romanovici, a Sfátul titkára, Boschán Géza, a Neumann M. cég tulajdonosa és Grünstein Endre, a Transilvania Filmgyár R. T. igazgatója. A kitűzött díjakat a következő versenyzők nyerték el: I. díj 3000 lej, Szabó Jenő divatárú cég, II. díj 2000 lej, Bonbonerie „Royal”, Egyetem utca, III. díj 1000 lej, Sándor Agoston utója főtéri férfidivatárú cég. A kirakatok jól sikerültek, a „Quo Vadis”-film szintén.

* Hercules Babyház ezúton értesíti a n. é. vevőközönséget, hogy raktárát a már eddig is közzismert baby-árúkon kívül: női, férfi és gyermek kötöttárúkkal, harisnyával, szalag, csipke, divatgombok és mindenféle rövidáruval dusan felszerelte és azokat feltűnően olcsón árusítja a Wesselényi M.-u. 12. sz. alatti üzletében.

— A mizrachí máramarosszigeti térdhódítása. Máramarosszigetről jelentik: A máramarosi zsidóság, amely tulnyomó részben ipari és mezőgazdasági elemekből áll az utóbbi időben egyre szorosabban kapcsolódik bele a mizrachí szervezet munkájában. Vasárnap Máramarosszigeten nagy-szabású mitinget rendeztek, amelyen a mizrachí szervezet nagyváradi központját Altmann Sámuel, Wassermann Sándor és Ráth Efraim képviselték. A nagyváradi szónokok frappáns hatású beszédekben fejtegették a mizrachí szervezkedés szükségességét. Felhívták a máramarosi zsidóságot, amely amúgy is mizrachista alapon áll, hogy működjenek együtt a cionistákkal, mert a mizrachí nem jelenti a szétválást, csak a vallásra való felügyeletet.

— Egy temesvári főtisztviselő megrendítő halála. Temesvárról jelentik: Megrendítő körülmények között halt meg a temesvári zsidó társadalom egyik legrokonszenvesebb tagja, Székely Vilmos, a Resicai Művek főtisztviselője. Székely, aki rendkívül kövér ember volt, a napokban Budapestre utazott, hogy ott húgának esküvőjén részt vegyen. Az ünnepségen hirtelen rosszul lett és pár percnyi szenvedés után, valószínűleg szívizélhűzés következtében meghalt. Azok, akik ismerték Székely Vilmost, lebilincselő modorát, jószívűségét és mély zsidó érzését, meghatottan értezték tragédiájáról. Elhunytával Temesvár egyik legnépszerűbb és legjóvívőbb alakja tűnt el az életről.

— Egymillió dolláros örökség — örökös nélkül. Belgrádból jelentik: Az amerikai Egyesült Államok belgrádi követsége értesítette a spliti hatóságot, hogy Simat Tamás spliti születésű jugoszláv állampolgár Amerikában meghalt és ismeretlen nevű örökösének egymillió dollár értékű vagyont hagyott hátra. A spliti városi hatóságnál eddig már többen jelentkeztek, akik azt hiszik, hogy rokonai voltak az elhunytak.

10.000

vevő októberben győzött meg, hogy a **szövetek, vászna, selymek** még a gyári árnál is sokkal olcsóbbak

Heller, Weisz & Molnár

hatóságilag engedélyezett

végeladásán.

Cluj (Kolozsvár) C. Reg. Ferdinand 6.

Siassen most vásárolni, míg a készlet tart!

Kolozsvárt tárgyalják a román-magyar háboru előtti adósságok ügyét. Bukarestből jelentik: A román-magyar háboru előtti adósságok ügyében december második felében megkezdődnek a tárgyalások. Magyar részről a bizottság élére Harkert nevezték ki, míg román részről Negrea kolozsvári egyetemi tanár kapott megbízást. A bizottság felváltva Kolozsváron és Budapesten fogják üléseiket megtartani. Dr. Weisz Fülöpnek, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vezérigazgatójának tegnapi tárgyalásai Tancred Constantinescuval e kérdés körül mozogtak. Mint értesülünk, ha nem sikerülne megállapodni ebben a kérdésben, döntőbíróság fogja a vitás kérdéseket elintézni. A megegyezések az 1924. évi egyezmény alapján kell, hogy álljanak.

Pénzügyminiszteri utasítás a forgalmiadó ellenőrzésére. Bukaresti jelentések szerint a pénzügyminisztériumhoz feljelentés érkezett, hogy egy kolozsvári nagykereskedő, aki majdnem 100 millió lej forgalmat csinál, alig néhány tizezer lej forgalmiadót fizet. A feljelentést a pénzügyminiszter megküldte a kolozsvári illetékes hatóságoknak azzal, hogy fordítsanak nagyobb gondot az adófizetésükre. Az erre vonatkozó értesítést a késő délutáni órákban kaptuk meg, amikor a pénzügyi adminisztrációban már nem volt hivatalos óra, úgy, hogy a feljelentés ügyében nem informálódhattunk és éppen ezért a hírt csak fentartással közöljük.

Megnyit a bukaresti kertészeti kiállítás. Tegnapelőtt nyit meg az országos kertészeti kiállítás Bukarestben a Károly-parkban a királyi család jelenlétében. Az üdvözlő és megvívó beszédek után a királyi pár, a trónörökös és kíséretük megzemlélték a kiállítást, amely négy csoportban mutatja be az ország kertészeti termelését. Különösen szép az első csoport, a krizantémumok és őszi virágok kiállítása, melyet a bukaresti és más nagyobb városok kertészei állítottak ki. A többi csoportban a telepek, különböző iskolák, ültetvények kertészeti termékei láthatók.

Cáfolják az orosz-román kereskedelmi tárgyalások híré. Bukarestből jelentik:

Szépség és egészség!

Kinek szeplő, pattanás, vagy bármi folt van az arcán, használja a teljesen ártalmatlan dr. BIRÓ-féle

Havasí Gyopár Crémet

mely az arcbőrt igen hamar fehérré, tisztává és üdévé teszi.

Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár: dr. Biró gyógyszerár Cluj-Kolozsvár

Rheuma.

Köszvény, Csuz,

vagy más hasonló bajok ellen kitűnően bevált szer a dr. Biró-féle

„KASTANIN”

vadgesztenyekivonat.

gáció között előzetes egy részről Lucadig Szentmihályi

Kolozsvári törvényes eljárás a folyamán az Ujhelyi és bejegyzését k József. — K kedő cégének Szövetkezete sági tagok: E László, Sándor mann József. felszámolása b kérte. — Az Sándor kilépe gel Ostian Ró Berkovits He cégét bejegyez és szállítóhivat

Az ipar delme. Hágá mével foglalkozás jött létre, mintákat és v zeteközi védőszó majd a szűkség

Csökken A Banca Nat Románia bank lejjel csökkent. 20.493,747.738

Jugoszláv Bukarestből jele zérigazgató teg nagyobb menny romániai dohány

Jugoszláv behozatali vá jugoszláv parlam határozatot hoz leszállításáról. A vámjá Jugoszláv mine aranydinár negyven aranyd legnyomban egés mai ára Jugoszlav cukoré 13.40 di

Megnyit „CHIC bécsi

új macamod Regele Ferdin ahol a t. hőlge elégedésre l szakorók vá modellek ált

Tekint bécsi

baton

ERDELYKRESZI BUT

Rendkívül

I-a szines f Selyem elejt mabb kiv

WEISS kalap- ban, Cluj, Ca

gáció között eredménnyel jártak és erre egy előzetes egyezményt már alá is irtak. Román részről Luca váminspektor, magyar részről pedig Szentmiklóssy irták alá az egyezményt.

Kolozsvári céghivatali hírek. A kolozsvári törvényszék céghivatalánál az elmúlt hét folyamán az előbbi változásokat jegyezték be: Ujhelyi és Társa közkereseti társaság, cégének bejegyzését kérte. Cégtagok Ujhelyi Mór és Pap József. — Kahan Mihály tej- és tejtermékkereskedő cégének bejegyzését kérte. — Nyugdíjasok Szövetkezete cégének bejegyzését kérte. Igazgatósági tagok: Busch Viktor, Demifla Sándor, Tokodi László, Sándor Pál, Sikorszky András és Biedermanu József. — A bonchidai Hitelszövetkezet felszámolása befejezést nyert és cégének törlését kérte. — Az Ostian és Weisz cégtől Weisz Sándor kilépett és a céget továbbra a régi szöveggel Ostian Róza vezeti. Cégjegyző Falk Dezső. — Berkovits Henrik kézmű- és divatáru kereskedő cégét bejegyezték. — Marinescu Roman vámoló és szállíthivatali cégét bejegyezték.

Az ipari védjegyek nemzetközi védelme. Hágából jelentik: Az ipari vagyon védelmével foglalkozó nemzetközi értekezleten megegyezés jött létre, amely szerint az iparvállalatok ipari mintáikat és védjegyeiket ezután Bernben a nemzetközi védőszövetséghez deponálják, amely ezeket majd a szükséges védelemben fogja részesíteni.

Csökkent Románia bankjegyforgalma. A Banca Nationala legújabb kimutatása szerint Románia bankjegyforgalma további 100 millió lejfel csökkent. A jelenlegi bankjegy cirkuláció 20.493.747.738 lejt tesz ki.

Jugoszláv dohányt vásárol Románia. Bukarestből jelentik: Agripa Popescu Monopol vezérigazgató tegnap Belgrádba utazott, hogy ott nagyobb mennyiségű dohányféléket vásároljon a romániai dohánygyárak számára.

Jugoszláviában leszállítják a cukor behozatali vámját. Belgrádból jelentik: A jugoszláv parlament pénzügyi bizottsága elvi határozatot hozott a cukor behozatali vámjának leszállításáról. A kristálycukor mai behozatali váma Jugoszláviában száz kilogram után harminc aranydinár, a kocka cukor után pedig negyven aranydinár. Ez a behozatali vám a legnagyobb egész Európában. A kristálycukor mai ára Jugoszláviában 11.80 dinár, a kocka cukoré 13.40 dinár.

Megnyilt a Mosse 1635 „CHIC“ bécsi kalapszalom, új macamad és masamodkellék tizlet, Cal. Regele Ferdinand 13 sz. (v. Wesslélyi M.-u.) ahol a t. hölgyközönség igényei teljes megelégedésre lesznek kielégítve, a külföldi szakerők választékos izlésével előállított modellek által. — „CHIC“ bécsi kalapszalom. Tekintse meg eredeti párisi és bécsi divatkülönlegességeimet.

En művészi kiváló fa-, vas- vagy réz- butort, zongorát. Székely és Réti. KÉRDÉLYRESEI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermék, székelyes bútorkészleteket legelőcsöbben itt szerezhetik be.

Rendkívüli alkalmi árak! I-a színes french ing csak 260 lej Selyem elejű ingek, legfinomabb kivitelben csak .. 350 lej WEISS SIEGFRIED kalap- és uridivat áruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

TŐZSDE

November 11-én

A lejt Zürichben 245-00, Párisban —, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. A piacon általában szilárdulás jelei érezhetők, amelyek kétségen kívül kapcsolatban vannak a lej külföldi piacon történő nagyobb esésével. Az árfolyamok a következők:

Bécs 30-20—30-40, Prága 6-36—6-40, Budapest 327—330, Páris 8-55—8-58, Zürich 41-50—41-70, Newyork 213-00—215-00, London 1043—1048, Milánó 8-50—8-60.

Zürich. Zárlat: Berlin 123-50, Amsterdam 208-85, Newyork 518-87, London 2514-80, Páris 2065-00, Milánó 2067-00, Prága 1537-50, Budapest 72-79, Belgrád 920-00, Bukarest 245-00—245-00, Varsó 86-00, Bécs 73-15.

Bukarest. Devizák: Páris 8-58, Berlin —, London 1035, Newyork 214-25, Milánó 8-60, Zürich 41-50, Bécs 30-40, Prága 6-43.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, német márká 51-00, leva 1-51, török lira 120, font sterling 1038, francia frank 8-70, svájci frank 41-00, olasz lira 8-55, drachma 2-35, dinár 374, dollár 211-50, lengyel forint 34-00, osztrák schilling 30-00, magyar korona 29-00, cseh korona 6-20, belga frank 9-30, holland forint —.

SPORT

Nem jön a Juventus. A kiváló bukaresti csapat kolozsvári szereplését illetően tárgyalások folytak a Juventus és a kolozsvári Victoria és Haggibbor között. A tárgyalások azonban a Juventus teljesíthetetlen feltételei következtében megszakadtak és így vasárnap folytatják a bajnoki mérkőzéseket. A sorsolás szerint a nagypályán a Haggibbor—CFR és KAC—Husosok, a CFR-pályán pedig a Victoria—Academia és az U—KKASE mérkőzés kerül lebonyolításra.

Szenzációs újdonság! Kiváló quartettzene! Ma a Metropol kávéház pazar fényű, újonnan berendezet helyiségében táncol egybekötött teadélután 5--7-ig. Five o'clock és minden csütörtökön és szombaton a téli szezon tartama alatt. Uri társaságok találkozóhelye! Szíves látogatást kérnek a Tulajdonosok.

Sokkal olcsóbbak és finomabbak az importált francia és angol árúknál az M. M. Konzervgyár, Timisoara M. M. befőttei M. M. jamei M. M. gyümölcs- és vegyesizei melyek minden nagyobb csemege üzletben kaphatók.

Ujból kapható a valódi párisi, Franciaországban gyártott Lion Noir cipőkrém minden színben. LION NOIR CRÈME IMPERMEABLE POUR TOUTES CHAUSSURES PARIS-MONTEUR. Mosse hirdetés

A Tordai Sörgyár Rt. különleges gyártmánya, a Lux-sör. Kiváló. a létező legjobb sörkülönlegeség, forgalomba került és minden jobb helyiségben kapható. Különleges. Iztetes

aba
en maradt
s, hogy eb-
zunk. Eb-
gunk foly-
tel, mert az
özmegelé-
günk ered-
garanciánk
kat parl-
n nyomban
zügyminisz-
tán Mellon
ügyminisz-
ezdte tárgya-
merika kül-
amünikét tett
an megcáfolja
hírét, hogy
skedelmi tár-
nia álláspontja
Vépliga ülésén
változtak.
utódállamok
jelentik: Az
lászai sikeresen
omán delegáció
egyes kérdések-
igazgatója szín-
lások során a
mezze Románia
angol adós-
" című angol
arta be az euró-
ia között a vég-
létre a háboru-
imineata" ezzel
ja, hogy a meg-
észülő költségve-
fel a megállapo-
R költségve-
FR költségvetése
gben jelentékeny
nalak kiépítésére
z új költségvetési
a vasut jelenté-
pi.
vett bolgár va-
x: Brătianu Vin-
abb tanácskozást
esti követével a
rehabilitációjáról. Az
onatokozik, hogy
a bolgár alatt-
k fejében Bul-
ltási díjat fizet
zmény a határ-
sára. Bukarest-
isforgalomra vo-
és magyar dele-

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

APRÓHIRDETÉSEK

Magyar Színház heti műsora

Pénztárnoknői, levelezőnői állást keres intelligens urilány „Szombat megtartásáért” jelgére. 192

Főszakmabeli utazót keresünk, lehetőleg olyan, aki a téren már régebben működik. Ajánlatokat eddigi működés megjelölésével „Börzszakember” jelgére a kiadóba kérünk. 187

HUNWALD

Str. Vlașia (völi Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszoló és tükör-gyár. Táblatüveg rakár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újrafoncsoruzása. 100

Fiatal segédet rövidárúszakmaból, december elsőjére való beépéssel, fizetési igények megjelölésével keresek. Ajánlatokat „Szombaton zárva” jelgére a kiadóba kérek.

Egy gyakorlati pénztárnoknő elsőjére állást keres. Leveleket „Szombati munkaszünet” jelgére a kiadóba kér. 194

Faszinet vagontételekben keresünk megvételre. Ajánlatot kérünk Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara. 181

60 HP

teherautó. 10 tonnás, pótkocsival, olcsón eladó. Új a kiadóban.

Eladó komplett, fehér bálóbutor júnyos áron, Str. Sarda 17. 193

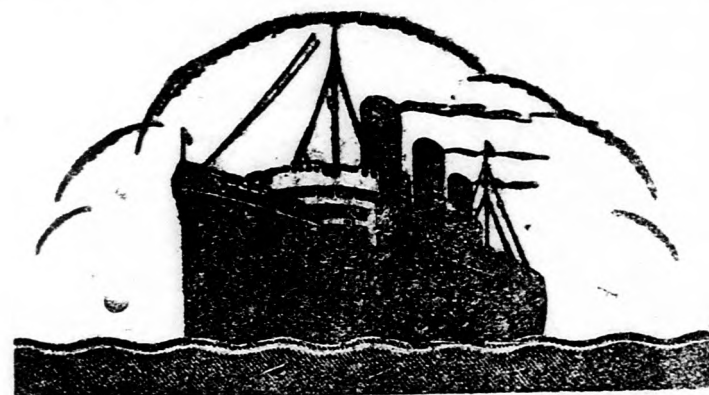
Román-magyar pe fekt gépirónó alsól azást keres. Megkeresések „Pensio” jelgére a kiadó jába kértetnek.

Név-Jegyeket,

születési, eljegyzési, esküvői kártyákat és mindenféle mulatsági meghívókat legszebb kivitelben készít a **Kadima-nyomda Olaj**

Magánjáró öntvényeket nyer en és megmunkálva szállít Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara. 1819

Friss hal állandóan kapható Weiznál, Mikos Kelemen-u. 6.

Hamburg--Amerika

Linie United American Lines

Rendszeres és közvetlen járatok kényelmes gyorsgőzözeinken

Hamburg, Cherbourg, Bolognából

Délamerika, (Argentina, Uruguay, Brazília) Cuba, Mexiko, Canada

Északamerika-ba. Afrika, Nyugatindia, Ázsia-ba **Világkétutazások a tengeren.** Mindennemű felvilágosítást készséggel ad a nagyromániai vezérkép visélet:

Lazarovitz L.

Timisoara, Strada Mercy No 2. és ennek fiókjai: Bukarest, Calea Grivitei No 188, Cernauti, Str. C. Brancoveanu 17, Oradea-Mare, P. Mihai Viteaz 5, Arad, Str. Eminescu 12, Chisinau: Str. Alexandru cel bun 65.

Sürgönyoim: Lazarovitz.

Hirdessen az Uj Keletben

OPERA ROMÁNA.

Programul sáptámánál.
Péntek: Trabador (Turay Emma vendég, Azucena).
Vasárnap: Carmen.
Hétfő: Tosca.
Szerda: Aipa (Turay Emma vendég Amneris).

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei
A Rosé-quartett csütörtöki hangversenyére állandó é-deklődés van. A világhírű quartett ma érkezik. Ritka alkalom a híres vonósnégyest meghívogatni, mert hosszú évekig nem lesz a kalma a közönségnek ilyen zenei élvezetben részesülni. — A vilá hírt vonósnégyes Angliából jött, ahol a világ legnagyobb lapjai elragadtatással írt róla, tehát meghódították Roséék a legnehezebben felmelegedő zenei publikumot. Nálunk egyetlen hangversenyt tartanak. A Rosé quartett egyetlen estére 350 amerikai dollárt kap, mely összeget még telt színház esetén sem tud behozni, mert a helyrak csak a Grossvescu helyrak magasságáig emelhetők.

Masa pénzt keres. Rögóta nem adott a színház ilyen kedves, hangulatos vigjátékok. Kiváló alkalmat lesz a Masa szerepében Neményin k egy briliáns vigjátékszerep alakítására. Pénteken lép fel először betegsége után Neményi és az egyetlen női főszerepet ő játssza. Partnerei lesznek Kemény, Homokay, Fergács, Mihályfi, Leóvey, Izsó, Deésy, Virág.

Délutáni előadások. Szombaton délután Lengyel Irénnel a címszerepben Elsler Fannit adják, melynek tavaly olyan óriási sikere volt. Ez alkalommal játssza először Lengyel Irén a címszerepet. — Vasárnap délután az Ezüstszirályt adja a színház Karácsonyi és Lászlóval. László a III. felvonásban Puskás Béla zenekara kíséretével mutat. Mindkét előadást leszállított helyarákkal tartják.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: A Rose kvartett hangversenye. (Kezdete 8 órkor. Általános bérletszünetben. Felemelt helyarákkal. Hangverseny kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Sorozatszám 104)

Péntek: Masa pénzt keres. (Ujdonság először. Neményi Lilivel Premier-bérlet 17 szám. Sorozatszám 105)

Szombat délután 4 órakor: Elsler Fanny, (Operattdonság kilencedszer. Lengyel Irén fellépetve. Mérsékelt helyarákkal. Sorozatszám 106.)

Szombat este 8 órakor: Masa pénzt keres. (Mádsodszor. Neményi Lilivel. Napi bérlet: 37 sz. A. So ozatszám 107.)

Vasárnap délután fél 3-kor: Ezüstszirály. (Leszállított helyarákkal. Karácsonyi lilivel. A László Andor mulató jelenetét Puskás Béla és zenekara kíséri. Sorozatszám 108.)

Vasárnap délután 6 órkor: Masa pénzt keres. (Harmadszor. Neményi Lilivel. Rendes helyarakkal. Sorozatszám 109.)

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Urania-mozgó. Kedd, szerda és csütörtök, november 10, 11 és 12. „Quo Vadis” A nerei korszak monumentális képe 10 felvonásban. Főszerepben Emil Jannings. Művészi rendező: G. briellino d'Anunzio. Technikai rendező Georg Jacoby. Rendes helyarak.

Apollo-mozgó. Szerda és csütörtök november 11 és 12. „A megélhetésért”. Szenzációs kalandor dráma, 5 nagy felvonásban. Főszerepben Emmy Wellen.

Átköltözöm a Cal. Reg. Ferdinand 6 sz. alá

6 szem. karlsbadi teáskészlet	Lei 420.—
6 „ „ „ sandwichkészlet „	380.—
1 pár „ „ teáscsésze	25.—
6 szem. metszett pohárkészlet	345.—
6 „ „ „ kompótkészlet „	117.—
Metszett vizespohár	5:50
„ borospohár	4:50
Valódi alpakka kés, solingeni	75.—
„ „ „ villa vagy kanál „	45.—
„ „ „ kávéskanál	25.—

Eredeti japán vázák már 60 L-től kezdve, francia és belga üveggészletek, ezüst evőeszközök, képkeretek, karlsbadi tűzálló edények, angol fayence mosdókészletek, villanycsillárok.

Vendéglői, kávéházi felszerelések leszállított áron

FISCHER

CLUJ

Utolsó hét!

Kadima-nyomda és Kádavilálat S.-F. nyomda Olaj, Strada Mercy u. 2. (völi Brassay-utca) 10 sz. 10

Magyar Színház heti műsora

1925 november

Ké

A belgrádi rabcsült esemé bíróság és a be ünnepi ülést ta Ez a vendég: Román Ügyvé rescut azonban ünnepezték így jogászt, kinek ból már régtől is, de általában melyek közel A belgrádi tet küldött Ko sajnálkozását fe mennie. Szives helyre, hogy o ben eljárjon. I mihelyt visszat

Az a fiatal vesen elhalaszt grádi utját is: egy jogerős bír jogásza, igaz en nek fanatikus litja, hiszi, hiro mert ártatlan: munkáját, gond elitelt ügyét. De Debresc minden igazság Costa-Foru. Ön életében, sok ig mellét, sokszor homlokát, mely koszorút. „Em hogy leutazzan mihátnak rám

Es ma, pé helyre érkezik mind a kettő hatatlan értéketten, jelent hozza őket V vele nem volt gük sincs az ember kikerül jegyezték meg minden érdek retettel. Mert ez a luma az ártat ennyi az, ami Valaki ártatlan szenvedésén e előtte a börtö De Mittel akarják tenni tatásnak szim hazafiasabb, l ben az ország Foru, a román Ez a mély ti való jogi tu igazságnak ut enyedi feyh a kendőt és vényszyék bír kell legyen. az igazságszo bírói ítéletet vedtem. Tévedni e S aki ismeri lehetetlen vo esett okok té kik jóhiszem